

Brüssel, 15. jaanuar 2020
(OR. en)

5269/20

ECOFIN 18
FIN 16
FSTR 4
REGIO 5
CLIMA 10
ENV 23
ENER 9
TRANS 19
SUSTDEV 2
AGRI 18
COMPET 10
IND 6
MI 10

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	15. jaanuar 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2020) 21 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Kestliku Euroopa investeerimiskava Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimiskava

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2020) 21 final.

Lisatud: COM(2020) 21 final

Brüssel, 14.1.2020
COM(2020) 21 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kestliku Euroopa investeerimiskava

Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimiskava

1. SISSEJUHATUS

Euroopa roheline kokkulepe on Euroopa Liidu vastus kliima- ja keskkonnaprobleemidele, mis on meie põlvkonna jaoks määrava tähtsusega. See on uus majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on tagada ELis õiglane ja jõukas ühiskond, tänapäevane, ressursitõhus ja 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheitega konkurentsivõimeline majandus, keskkonna ja kodanike tervise kaitse ning majanduskasvu lahutamine ressursikasutusest.

Kestliku Euroopa investeerimiskava on Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimissammas. Kestliku Euroopa tagamiseks on vaja teha märkimisväärsed investeeringuid kõigis majandussektorites. 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide¹ saavutamiseks tuleb teha 2030. aastaks igal aastal täiendavaid investeeringuid 260 miljardi euro väärtuses². Komisjon on juba teatanud kavatsusest esitada mõjuhindamise läbinud kava suurendada veelgi ELi 2030. aasta kliimaeesmärke ning on vaja täiendavaid investeeringuid, et saavutada laiemad keskkonna- ja sotsiaaleesmärgid, mille EL on endale seadnud³.

Investorid on üha valmimad rahastama kestlikke võimalusi, millel on mõõdetav mõju. Iga-aastane roheliste võlakirjade emiteerimine on kogu maailmas alates 2016. aastast kolmekordistunud ja 2019. aastal emiteeriti neid hiljutiste hinnangute kohaselt 225 miljardi euro väärtuses. Vajame raamistikku, mis aitab kõrvaldada lõhe poliitiliste eesmärkide ja saada olevate märkimisväärsede erasektori rahaliste vahendite vahel.

Kestliku Euroopa investeerimiskava abil kaasatakse ELi eelarvest ja sellega seotud rahastamisvahendite abil järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljoni euro väärtuses era- ja avaliku sektori kestlikke investeeringuid. Sellega tagatakse terviklik raamistik, et minna kõikjal ELis üle kestlikule arengule. Raamistik keskendub kliima-, keskkonna- ja sotsiaalsetele investeeringutele. Neist viimastele juhul, kui need on seotud kestlikule arengule üleminekuga.

Kuid meie ees seisvate probleemide lahendamiseks on vaja teha rohkem. Mastaabi suurendamiseks on vaja erasektori osalejate abi. Koondades uued poliitilised algatused ja kehtivate vahendite raames uuendatud kohustused ühte poliitilisse raamistikku, annab komisjon sellele valdkonnale uue poliitilise tõuke ning tagab ELi kestlike investeeringute raamistiku suurema mõju ja sidususe. Komisjon otsib ka edaspidi viise, kuidas rakendada täiendavaid vahendeid, et saavutada rohelise kokkuleppe eesmärgid.

¹ 2030. aasta peamised eesmärgid on järgmised: kasvuhoonegaaside heidete vähendamine vähemalt 40 % (võrreldes 1990. aasta tasemetega), taastuvenergia osakaal vähemalt 32 % ja energiatõhususe suurendamine vähemalt 32,5 %.

² Võrreldes lähtestsenaariumiga – „Ühiselt energialiidu ja kliimameetmete eesmärkide suunas – alus edukaks üleminekuks puhtale energiale“ (COM(2019) 285).

³ Komisjoni hinnangul jääb üldine keskkonnakestlikkuse investeerimislõhe lisaks kliimaga seotud meetmetele igal aastal vahemikku 100–150 miljardit eurot, sh keskkonnakaitse ja ressursside haldamine. Sotsiaalinvesteeringute puhul oleks sotsiaaltaristusse investeerimise kõrgetasemelise rakkerühma hinnangul taskukohaste eluasemete, tervishoiu ja pikaajalise hoolduse, hariduse ja elukestva õppe jaoks vaja täiendavad 142 miljardit eurot aastas. See ei hõlma ainult rohelisele majandusele ülemineku toetamise kulusid.

Joonis 1. Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskava

Kestliku Euroopa investeerimiskava võimaldab minna üle kliimaneutraalsele ja rohelisele majandusele järgmises kolmes valdkonnas.

- **Esiteks kaasatakse kava abil ELi eelarvest järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljon eurot kestlikke investeeringuid.** ELi eelarve avaliku sektori kulutustest suunatakse kliimale ja keskkonnale suurem osa kui kunagi varem. Tagatiste abil kaasatakse erasektori rahastamine ning aidatakse tagada õiglane üleminek, edendades õiglase ülemineku mehhanismi abil avaliku sektori investeeringuid piirkondades, mida üleminek kõige enam mõjutab.
- **Teiseks luuakse erainvestorite ja avaliku sektori osalemist soodustav raamistik.** Selle eesmärk on tagada kulutõhus, õiglane, sotsiaalselt tasakaalus ja aus üleminek. Finantsasutustel ja erainvestoritel peavad olema vahendid, et kestlikud investeeringud nõuetekohaselt kindlaks teha. Eelkõige on nende mõju võimendamiseks määrava tähtsusega ELi taksonoomia, energiatõhususe esikohale seadmise põhimõte ja nende hindamine kestlikkuse seisukohast. Avaliku sektori puhul võimaldavad investeerimisvajadused nõuetekohaselt kindlaks teha Euroopa poolaasta, keskkonnapolitiitika rakendamise läbivaatamine, energialiidu lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad ning valdkondlike keskkonnaõigusaktide alusel nõutavad kavad (näiteks jäätmete, vee, elurikkuse ja õhu kvaliteedi valdkonnas).
- **Kolmandaks antakse avalikele haldusasutustele ja projektide arendajatele kava kaudu sihtotstarbelist toetust kestlike projektide kindlaks tegemisel, struktureerimisel ja ellu viimisel.** Suurendatakse avaliku sektori asutustele

finantsvajaduste hindamisel ja edasiste investeeringute kavandamisel antavat toetust ning avaliku ja erasektori projektide arendajatele antavat otsetoetust.

Joonis 2. Kestliku Euroopa investeerimiskava

Kestliku Euroopa investeerimiskava aitab saavutada kestliku arengu eesmäärke. See on kooskõlas Euroopa roheline kokkulepe teatistes antud lubadusega seada kestliku arengu eesmärgid ELi poliitikakujundamise ja meetmete aluseks.

2. INVESTEERINGUTEGA SEOTUD KÜSIMUSED

Kliimaneutraalsele, kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele ja keskkonnakestlikule majandusele üleminekuks on vaja teha märkimisväärsed investeeringuid. Kehtivate 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks on vaja teha igal aastal 260 miljardi euro väärtuses täiendavaid investeeringuid⁴. See näitaja hõlmab peamiselt investeeringuid energia, hoonete ja transpordisektori ühe osa (sõidukid) valdkonnas⁵. Valdkonnapõhine keskmine investeerimisvajadus⁶ on kõige suurem hoonete renoveerimise valdkonnas. Neid investeeringute voogusid tuleb hoida aja jooksul muutumatuna.

⁴ Võrreldes lähtestsenaariumiga – COM(2019) 285.

⁵ Transpordi valdkonnas sisaldavad andmed kogu investeeringukulu liikuvale varale, aga mitte investeeringuid taristusse ja sõidukite jagamist edendatavatesse süsteemidesse jms. Näitajad ei sisalda pikaajalise strateegia jaoks kasutatavat eeldatavat ajakohastatud tehnoloogia kulu.

⁶ Need on konservatiivsed hinnangud. Praegu puuduvate andmete tõttu ei ole lisatud olulisi investeerimisvajadusi põllumajanduse, kliimamuutustega kohanemise ega ökosüsteemide ja elurikkuse kaitse ning taastamise valdkonnas.

Märkimisväärseid investeeringuid tuleb teha ka muudes valdkondades, eelkõige põllumajanduses, et lahendada laiemaid keskkonnaprobleeme, sh elurikkuse kadumine ja saastatus, looduskapitali kaitse ning ring- ja sinise majanduse ning üleminekuga seotud inimkapitali ja sotsiaalsete investeeringute toetamine.

Rohelise kokkuleppe oluline eeldus on digitaaltehnoogia üleminek. Märkimisväärsete investeeringutega Euroopa strateegilisse digitaalsesse võimekusse ning tiptasemel digitaaltehnoogia arendamisse ja ulatuslikku kasutuselevõttu tagatakse arukad, uuenduslikud ja sihtotstarbelised lahendused kliimaprobleemide lahendamiseks.

Euroopa rohelises kokkuleppes teatatud kava suurendada uuesti 2030. aasta ELi kasvuhoonegaaside heidete vähendamise eesmärki eeldab veel suuremaid investeeringuid. Juba komisjoni ELi kliimaneutraalse majanduse pikaajalist strateegiat toetavas süvaanalüüsis märgiti, et üleminek vähese CO₂-heidetega majandusele võib eeldada 2040. aastaks kuni 2 % SKPst täiendavaid investeeringuid. Neid võib olla vajalik teha varem, et saavutada suurem eesmärk juba 2030. aastal.

3. RAHASTAMINE: KESTLIKE INVESTEERINGUTE KAASAMINE KÕIGIST ALLIKATEST

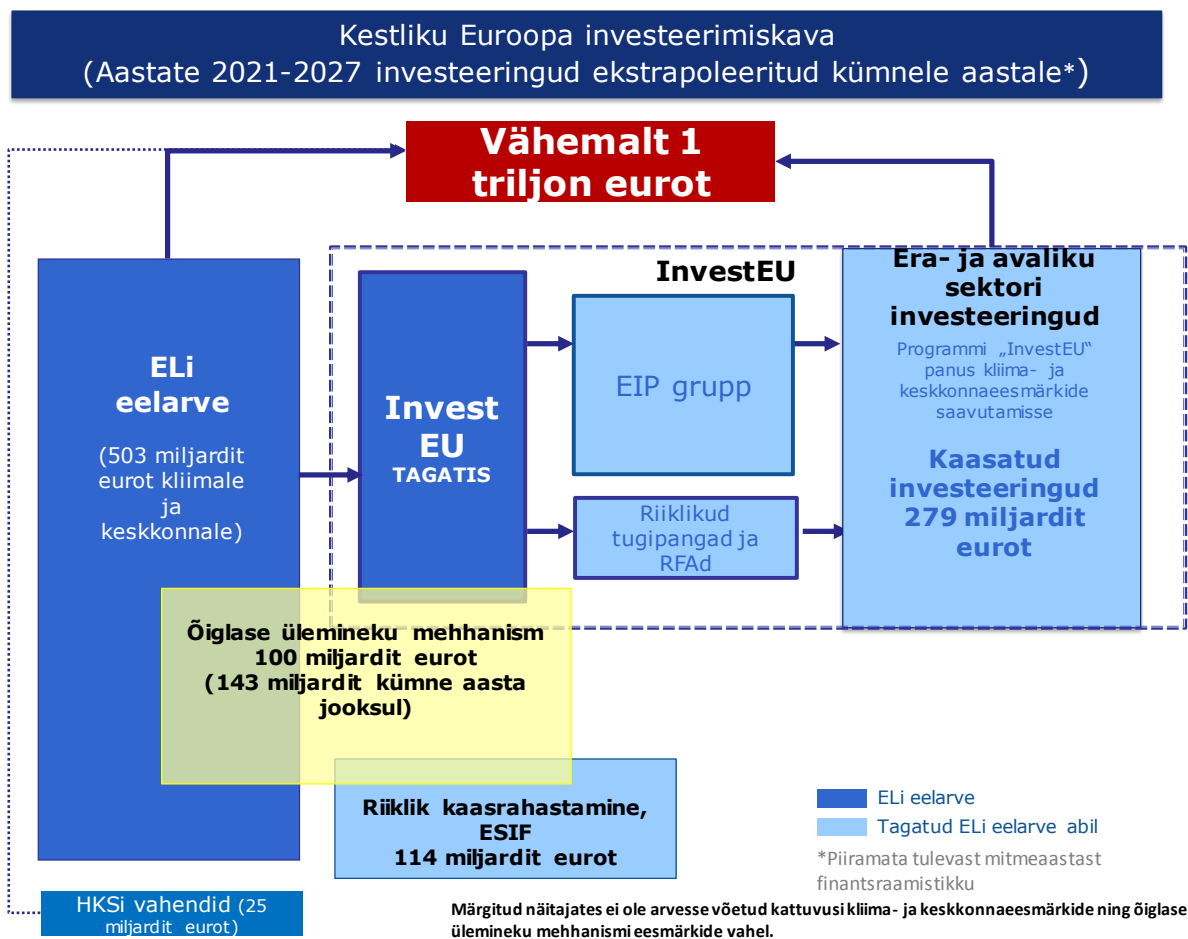
Kestliku Euroopa investeerimiskava abil, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimissammas, tagatakse järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljoni euro väärtuses kestlikke investeeringuid. See summa, millega rahastatakse rohelisele majandusele üleminekut, saavutatakse tänu ELi pikaajalisest eelarvest tehtavatele kulutustele, millest neljandik suunatakse kliimaga seotud otstarbeks, sealhulgas hinnanguliselt 39 miljardi eurot keskkonnakulutustele. Lisaks sellele tagatakse kava abil täiendav erasektori rahastamine, võimendades ELi eelarvetagatist programmi „InvestEU“ raames.

Lisaks kliimameetmete ja keskkonnapoliitikaga seotud ELi kulutustele hõlmab kestliku Euroopa investeerimiskava ka õiglase ülemineku mehhanismi alusel kasutatavaid summasid, mis aitavad üleminekul enimmõjutatud piirkondasid.

Euroopa Investeerimispank saab liidu kliimapank. Ta on teatanud, et ta suurendab järkjärgult kliimameetmete ja keskkonnakestlikkuse rahastamise osakaalu, et see moodustaks 2025. aastaks 50 % panga tegevusest. Samuti on ülioluline koostöö muude finantsasutustega.

Kuigi see panus näitab, kui pühendunud EL on Euroopa rohelise kokkuleppe rahastamisele, ei piisa ainult sellest, et tagada vajalikud investeeringud. On vaja märkimisväärset toetust riigieelarvetest ja erasektorist.

Joonis 3. Kestliku Euroopa investeerimiskava rahastamiselemendid, mis moodustavad järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljon eurot⁷

⁷ Hinnangulised näitajad on aastate 2021–2027 mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva komisjoni ettepaneku lihtne ekstrapolatsioon kümne aasta jooksul, piiramata tulevase 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohaldamist ja eeldades, et kliimaeesmärgid hoitakse vähemalt praegusel tasemel.

Kuidas tagatakse ELi eelarve abil järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljon eurot?

Selleks et tagada järgmise kümne aasta jooksul vähemalt 1 triljon eurot, on vaja nii ELi eelarvevahendeid, mille kohta on teinud ettepaneku komisjon, kui ka tänu neile tehtavaid täiendavaid avaliku ja erasektori investeeringuid.

ELi eelarvest tehtavad kliima- ja keskkonnakulutused tagavad 503 miljardit eurot aastatel 2021–2030 kooskõlas aastate 2021–2027 mitmeaastases finantsraamistikus välja pakutud kliimapoliitika integreerimise 25 % eesmärgiga, sealhulgas kõigi programmide raames tehtavad keskkonnakulutused⁸. **Selle tulemusena tagatakse kõnealuse ajavahemiku jooksul kliima ja keskkonna valdkonnas täiendav riiklik kaasrahastamine 114 miljardit eurot.**

Fond „InvestEU“ võimendab ligikaudu 279 miljardi euro väärtuses era- ja avaliku sektori kliima- ja keskkonnavalaseid investeeringuid ajavahemikus 2021–2030, andes ELi eelarvetagatise, et vähendada rahastamis- ja investeerimistegevusest tulenevat riski.

Selleks et keegi ei jääks maha, hõlmab **õiglase ülemineku mehhanism** rahastamist ELi eelarvest, liikmesriikide kaasrahastamist ning panust programmist „InvestEU“ ja EIP-lt, et **jõuda aastatel 2021–2027 100 miljardi euro investeeringuteni**, mis tähendab kümnele aastale ekstrapoleerituna 143 miljardit eurot, millega tagatakse õiglane üleminek.

Innovatsiooni- ja moderniseerimisfondid, mis ei ole osa ELi eelarvest, aga mida rahastatakse osast tuludest, mis saadakse heitkogustega kauplemise süsteemi alusel saastekvootide enampakkumisest, **tagavad vähemalt ligikaudu 25 miljardit eurot**, mille abil EL saab üle minna kliimanetraalsusele.

3.1. ELi eelarve ja sellega seotud programmide ambitsioonikamad eesmärgid

Komisjon pakkus järgmist ELi mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevas ettepanekus välja kliimaeesmärgi suurendamise 25 %ni. Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles säilitama vähemalt seda eesmärki ka käimasolevate läbirääkimiste käigus.

Eri programmid, mille komisjon on ELi järgmiseks mitmeaastaseks finantsraamistikuks välja pakkunud, hõlmavad konkreetseid meetmeid ELi eelarve rakendamise ning rohelisema ja süsinikdioksiidivaba Euroopa eesmärgi vahelise seose tugevdamiseks, näiteks järgmiselt.

- Ühtekuuluvusfondist ja Euroopa Regionaalarengu Fondist investeeritakse järgmise seitsme aasta (2021–2027) jooksul kliima ja keskkonnaga seotud projektidesse eeldatavasti vähemalt 108 miljardit eurot: rohkem kui 30 % kõigist eelarvevahenditest.
- Tulevase ühise põllumajanduspoliitika raames suunatakse 40 % kõigist eelarvevahenditest kliimaalaste eesmärkide toetamiseks. Kõigi otsetoetuste maksmise tingimuseks seatakse rangemate keskkonna- ja kliimamuutuste alaste nõuete järgimine.

⁸ Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond, Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond ning programmide „Euroopa horisont“ ja „Life“ fondid.

- Kliiamaesmärke toetatakse vähemalt 35 % ulatuses programmi „Euroopa horisont“ eelarvest (mis jõuab eeldatavasti 35 miljardi euron). Lisaks sellele valmistab komisjon programmi „Horisont 2020“ viimasel aastal ette täiendava projektikonkursi, millega eraldatakse lisaks juba 2020. aastal juba eraldatud 1,35 miljardile eurole rohelise kokkuleppe prioriteetidele ligikaudu 1 miljard eurot.
- Programmi „Life“ eelarvevahendeid suurendatakse aastatega 2014–2020 võrreldes 72 % 5,4 miljardi euron. Rohkem kui 60 % selle eelarvevahenditest on suunatud kliiamaesmärkide saavutamisele, sh 0,95 miljardit eurot kliimameetmetele, 1 miljard eurot puhtale energiale üleminekule ja EUR 2,15 miljardit eurot loodusele ja elurikkusele.
- Vähemalt 60 % Euroopa ühendamise rahastu eelarvest (millega toetatakse transporti, energiat ja digitaaltaristut) suunatakse kliiamaesmärkide toetamiseks.
- Euroopa Sotsiaalfond+-i vahenditega toetatakse hinnanguliselt 5 miljoni inimese oskuste täiendamist ja ümberõpet roheliste töökohtade ja rohelise majanduse huvides.

ELi eelarvega antakse panus kliiamaesmärkide saavutamisse ka tulude poolel. Komisjon esitas 2018. aasta mais omavahendite otsuse ettepaneku, mis sisaldas uute omavahendite teemavaldkonda. Üks selles käsitletud peamistest küsimustest on ringlussevõtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid, mis aitavad saavutada jäätmestrateegias kindlaks määratud kogu ELi hõlmavaid eesmärke. Komisjoni ettepaneku kohaselt eraldatakse 20 % ELi heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumistest saadud tuludest omavahendina ELi eelarvesse.

Lisaks sellele eraldatakse rohelisele majandusele ülemineku jaoks vahendeid ELi heitkogustega kauplemise süsteemi moderniseerimis- ja innovatsioonifondist, mida mõlemat rahastatakse ELi pikaajalise eelarve väliselt. Innovatsioonifondist toetatakse investeringuid, mille eesmärk on edendada läbimurdeliste vähese CO₂-heitega tehnoloogiate ning taastuvenergia ja energiamahukate tööstusharude protsesside kasutuselevõttu, sealhulgas CO₂ kogumist, kasutamist ja säilitamist ning energia salvestamist. Eesmärk on jagada innovatsiooniriski projektide arendajatega, et toetada esimesi omasuguseid väga uuenduslikke projekte ning tagada, et Euroopa tööstus oleks nende keskkonnahoidlike tehnoloogiate valdkonnas maailmas juhtival kohal. Komisjon valmistab praegu ette innovatsioonifondi esimest taotlusvooru, mis peaks algama 2020. aasta keskel ja mille maht peaks olema 1 miljard eurot. Järgmistel kuudel korraldatakse mitu seminari, et võtta ühendust projektide arendajate ning muude era- ja avaliku sektori investoritega eesmärgiga koostada tulemuslike valikukriteeriumide komplekt. Moderniseerimisfond toetab investeerimist energiasektori ja laiemate energiasüsteemide moderniseerimisse ning aitab suurendada kümnes väiksema sissetulekuga liikmesriigis energiatõhusust. Sellest võidakse toetada ka mõjutatud inimeste oskuste täiendamist ja ümberõpet. Komisjon algatab peagi konsultatsiooni moderniseerimisfondi rakenduseeskirjade asjus. Komisjon vaatab mõlemad vahendid läbi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamise raames ja kaalub, kas lisada ELi eelarvesse täiendavat tulu, et rahastada paremini õiglast üleminekut.

Kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe teatisega esitab komisjon 2020. aasta suveks mõjuhindamise läbinud kava, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heidete vähendamise eesmärkide suurendamist 2030. aastaks, sealhulgas investeerimisvajaduste analüüsi. Olenevalt mõjuhindangu tulemusest võib olla kohane kaaluda võimalikke muudatusi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kliiamaesmärkides.

Komisjon teeb järgmist.

- **Kaitseb institutsioonidevahelistes läbirääkimistes kõrgetasemelist kliimaeesmärki, milleks on vähemalt 25 % mitmeaastasest finantsraamistikust.**
- **Täiustab selle eesmärgi saavutamiseks tehtavate edusammude jälgimise süsteemi.**

3.2. Erasektori investeeringute kaasamine programmi „InvestEU“ kaudu

Teatavate üleminekuks vajalike investeeringutega seotud risk on liiga suur, et erasektor saaks selle üksi võtta. Neil juhtudel saab sihipäraselt kasutada avaliku sektori vahendeid, et vähendada projektidega kaasnevat riski ja võimendada erasektori poolset rahastamist. Tänu ELi eelarvetagatisele, mis katab osaliselt rahastamise ja investeerimisega kaasneva riski, tagab programm „InvestEU“, mis on Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi ja 13 muu ELi finantsinstrumendi järglane, seitsme aasta jooksul 650 miljardit eurot. Tuleb kasutada programmi „InvestEU“ kõiki võimalusi, et toetada Euroopa roheline kokkuleppe eesmärke. Seetõttu on ülioluline saavutada toimuvate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste käigus programmi „InvestEU“ jaoks ambitsioonikas kliimaeesmärk. Komisjon on pakkunud eesmärgiks välja vähemalt 30 %, mis tähendaks ligikaudu 195 miljardi euro suuruseid kliimainvesteeringuid aastatel 2021–2027, s.o peaaegu 28 miljardit eurot aastas ja 280 miljardit eurot kümne aasta jooksul.

Programmist „InvestEU“ toetatakse kestlikke investeeringuid kõigis majandussektorites. Selle raames tutvustatakse kestlikkuse alaseid tavasid ka era- ja avaliku sektori investoritele. Komisjon esitab kliimamuutustega seotud kulutuste jälgimise metoodika, millega mõõdetakse konkreetsete rahastamis- ja investeerimistoimingute mõju programmi kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Lisaks sellele võtab komisjon kasutusele kestlikkuse hindamise meetodi, mille alusel peavad teatava suurusega projektide arendajad hindama oma projektide keskkonna-, kliima- ja sotsiaalmõju. Kuna neid meetodeid hakkavad kasutama kõik programmi „InvestEU“ rakenduspartnerid (Euroopa Investeerimispanka grupp, riiklikud tugipangad ja rahvusvahelised finantsasutused) ja nendest hakkavad lähtuma programmis osalevad erasektori investorid ja finantsvahendajad, on meetoditel eeldatavasti programmist „InvestEU“ laiem mõju. Nende meetodite puhul kasutatakse asjakohasel viisil kogu ELi hõlmavat keskkonnakestlike majandustegevusalade liigitussüsteemi („ELi taksonoomia“).

Komisjon teeb järgmist.

- **Täiustab kliimamuutuste ja keskkonnaga seotud kulutuste jälgimise ning kestlikkuse seisukohast hindamise suuniseid 2020. aasta teises pooles. Nendes suunisdokumentides kasutatakse asjakohasel viisil kriteeriume, mis loodi ELi taksonoomiaga pärast selle jõustumist.**
- **Koostab koostöös programmi „InvestEU“ rakenduspartneritega programmi „InvestEU“ raames kasutusele võetavad keskkonna, kliima ja sotsiaalse kestlikkuse alased finantstooted.**

3.3. Euroopa Investeerimispanka panus ja muude finantsasutuste kaasamine

CO₂-neutraalsele ja kestlikule majandusele ülemineku rahastamisel on oluline roll ka Euroopa Investeerimispankal (EIP). Pank kasutab eri programmide ja vahendite raames omavahendeid ja ELi eelarvetoetust, et rahastada kliimameetmeid ja keskkonnainvesteeringuid ELis ja sellest väljaspool. 2018. aastal panustati kliimameetmetesse peaaegu 30 % EIP allkirjastatud toimingutega, mis toetasid investeeringuid kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisse majanduskasvu. EIP eeldab, et 2019. aastal jäi see panus vahemikku 28–31 %. Kestliku Euroopa investeerimiskava vältel rahastab EIP eeldatavasti kümne aasta jooksul EList väljaspool ligikaudu 600 miljardi euro väärtuses kliimainvesteeringutega seotud volitusi kõikides liikmesriikides.

EIP roll kestliku ülemineku rahastamisel suureneb, kui sellest saab ELi kliimapank. EIP suurendab järk-järgult oma kliimameetmetele ja keskkonnakestlikkusele suunatud rahastamise osakaalu, et see jõuaks 2025. aastaks ja pärast seda 50 %ni. Märkimisväärne osa sellest toimub programmi „InvestEU“ raames, mis võimaldab EIP-l kaasata uuenduslikumaid ja suuremat poliitilist lisaväärtust andvaid projekte, kattes osa rahastamis- ja investeerimistegevusega kaasnevast riskist. Lisaks sellele viib EIP grupp oma rahastamistegevuse 2020. aasta lõpuks vastavusse Pariisi kliimakokkuleppe põhimõtete ja eesmärkidega. Esimene samm selle suunas oli uue energialaenupoliitika vastuvõtmine 14. novembril 2019, mille alusel esmatähtsustatakse laenamist energiatõhususe, taastuvenergia ja uutele keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele ning uut liiki energiataristule, mida on vaja tulevase vähese CO₂-heitega energiasüsteemi jaoks. Läbivaadatud energialaenupoliitika alusel nähakse ka ette fossiilkütustele tuginevatele energiaprojektidele, sealhulgas eelkõige kõigile maagaasitaristu projektidele antava toetuse järkjärguline kaotamine pärast 2021. aasta lõpu.

ELi poliitikaeesmärkide kohaselt on muudel rahvusvahelistel ja riiklikel finantsasutustel üha olulisem osa kestlikkuse rahastamisel. Komisjon teeb seega nendega tihedat koostööd, et uurida, kuidas nende tegevust saaks Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkidega paremini kooskõlla viia.

Komisjon teeb järgmist.

- Tagab, et ELi volituste alusel rahastatud EIP tegevus tagab suure lisaväärtuse nii hõlmatud valdkondade kui ka rahastatud projektide riskiprofiili seisukohast. Selleks täiustatakse eelkõige aruandlus- ja jälgimissüsteemi, sealhulgas kliimamuutustega seotud kulutuste jälgimise metoodikat.
- Suhtleb muude rahvusvaheliste ja riiklike finantsasutustega, et viia nende tegevus paremini kooskõlla Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkidega.

4. VÕIMALDAB LUUA RAAMISTIKU ERA- JA AVALIKU SEKTORI INVESTEERINGUTE EDENDAMISEKS

Euroopa rohelises kokkuleppes määratakse kindlaks ELi majanduse ümberkujundamiseks vajaliku tervikliku poliitikaraamistiku selge suund. 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk sätestatakse õigusaktides ja suurendatakse kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärki 2030. aastaks. Euroopa roheline kokkuleppe poliitikameetmete puhul kasutatakse eeskirjade ja stiimulite kombinatsiooni, et tegeleda välismõjudega ja

rakendada „saastaja maksab“ põhimõtet, nii et ühiskonna kulud kajastuksid investeerimisotsustes. ELi heitkogustega kauplemise süsteem vaadatakse läbi ja see aitab veelgi rohkem tagada CO₂-heite tõhusa maksustamise. Konkreetsete algatustega käsitletakse sektoripõhiseid regulatiivseid tõkkeid, nagu takistused energiatõhususe investeringute rahastamisel ja elluviimisel ehitussektoris. Kulude madalal hoidmiseks ja innovatsiooni hoogustamiseks on vajalikud ka konkurentsitihedad ja integreeritud turud. Samamoodi aitab Euroopa Innovatsiooninõukogu programmi „Euroopa horisont“ raames edendada avaliku ja erasektori investeringuid läbimurdelisse innovatsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe toetuseks.

Selles laiemas kontekstis võimaldab kestliku Euroopa investeerimiskava üleminekut sihipäraste meetmete kaudu valdkondades, mis otseselt puudutavad erainvestorite ja avaliku sektori asutuste investeerimisotsuseid.

4.1. Kestliku rahastuse asetamine finantssüsteemis keskssele kohale

Kuna eraettevõtted ja kodumajapidamised peavad järgmisel kümnendil tegema suurema osa kestlikest investeringutest, on esmatähtis anda investoritele selgeid pikaajalisi signaale kestlike investeringute tegemiseks.

Selleks et tegeleda märkimisväärse hulga investeringutega, mida on vaja ELi kliima- ja laiemate kestlikkuseesmärkide saavutamiseks, esitas komisjon 2018. aasta märtsis kestliku majanduskasvu rahastamise tegevuskava⁹. Kõnealuse tegevuskava põhjal, mis aitab kaasa kapitaliturgude liidu loomisele, on pandud paika olulised alused selliste raamistike jaoks, millega soodustatakse rahaliste vahendite kaasamist kestlikeks investeringuteks. See kehtib eelkõige ELi taksonoomia, finantssektori poolt kestlikkuse kohta avalikustatava teabe ja kliimaalaste võrdlusaluste kohta. Rahvusvahelise koostöö kaudu (nt kestliku rahastuse rahvusvahelise platvormi abil), edendab EL sidusaid lähenemisviise ja suurendab kestliku rahastuse mõju kogu maailmas.

Komisjon tervitab eelkõige kaasseadusandjate hiljutist poliitilist kokkulepet määruse kohta, millega luuakse kestlike investeringute soodustamise raamistik (ELi taksonoomia), mida täpsustatakse täiendavalt komisjoni poolt vastu võetavate delegeeritud õigusaktidega. ELi taksonoomia põhjal määratakse kindlaks, kas majandustegevus on keskkonnasäästlik, lähtudes kriteeriumidest, mille alusel hinnatakse tulemuslikkust kuuest keskkonnanäesmärgist vähemalt ühe saavutamisel.

Komisjon uurib ka seda, kuidas avalik sektor saab ELi taksonoomiat kasutada Euroopa rohelise kokkuleppe kontekstis väljapool programmi „InvestEU“. Kuigi taksonoomia oli algselt välja töötatud erainvestorite jaoks, võiksid juhul, kui taksonoomia on piisavalt välja arendatud, seda kasutada ka avaliku sektori asutused. On oluline, et erasektori ja avalik-õiguslike pankade/üksuste (nt Euroopa Investeerimispank) standardeid lähendataks.

Tuginedes 2018. aasta tegevuskavale ja võttes arvesse Euroopa rohelist kokkulepet, esitab komisjon 2020. aasta kolmandas kvartalis uuendatud kestliku rahastuse strateegia, mille eesmärk on veelgi suurendada kestlikku rahastamist. Ettevõtted peavad avalikustama rohkem kliima- ja keskkonnaandmeid, et investorid oleksid täielikult teadlikud kestlikest investeerimisvõimalustest ja saaksid paremini suunata oma investeringuid rohelise kokkuleppe toetuseks. Sellest lähtuvalt vaatab komisjon läbi muud kui finantsaruandlust

⁹ COM(2018) 97 final.

käsitleva direktiivi. Lisaks suurendab uuendatud strateegia veelgi investeerimisvõimalusi, hõlbustades kestlike investeeringute kindlakstegemist mitmesuguste kestlike investeerimistoodete selgete märgiste abil ning töötades välja ja rakendades ELi roheliste võlakirjade standardi.

Komisjon teeb järgmist.

- **Koostab 2020. aastal delegeeritud õigusaktid ELi taksonoomia kliimamuutustega seotud eesmärkide kohta 2020. aastal ja delegeeritud õigusaktid ELi taksonoomia muude keskkonnavalaste eesmärkide kohta 2021. aasta lõpuks.**
- **Uurib, kuidas avalik sektor saab kasutada ELi taksonoomiat Euroopa rohelise kokkuleppe kontekstis väljapool programmi „InvestEU“.**
- **Algatab 2020. aasta esimeses kvartalis avaliku konsultatsiooni uuendatud kestliku rahastuse strateegia kohta, et esitada uuendatud strateegia 2020. aasta kolmandas kvartalis.**
- **Kehtestab 2020. aastal ELi roheliste võlakirjade standardi ning uurib, kuidas see standard ja muud tugiraamistikud saaksid suurendada avaliku ja erasektori poolset kestlike investeeringute rahastamist.**

4.2. Avalikule sektorile suuniste ja asjakohaste vahendite andmine kestlike investeeringute tegemiseks

Avaliku sektori üksused on peamised investorid teatavates sektorites, eelkõige taristu ja avalike teenuste puhul. Paljudel juhtudel peab avaliku sektori asutustel olema suunav ja koordineeriv rolli kestlike investeeringute edendamisel. Avaliku sektori asutustel võib olla vaja investeerida ka siis, kui turuosalisel ei saa sekkuda, eelkõige juhul, kui sotsiaalne ja keskkonnavalane kasu ei kajastu ettevõtja tulus või kui projekte peetakse liiga riskantseks. Kuna need investeeringud on sageli piiriülesed ja neil on liikmesriikide vahel ülekanduv mõju, peab komisjonil olema ELi tasandil koordineeriv roll.

Euroopa poolaastaga on ette nähtud hästi toimiv raamistik majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimiseks, mis hõlbustab ELi ja selle liikmesriikide investeeringuid keskkonnavaheldikule majandusele üleminekuks. Euroopa poolaasta võimaldab kindlaks määrata iga liikmesriigi investeerimisprioriteedid ja -tõkked. Riigiaruannetes viiakse ELi fondide kaudu kättesaadavad rahastamisallikad kokku aruannetes kindlaks määratud riigipõhiste probleemidega, pidades muu hulgas silmas kliima-, keskkonna- ja sotsiaalpoliitika eesmärke. ELi ja selle liikmesriikide ühised jõupingutused peaksid tagama, et investeeringud suunatakse kõige kestlikumatesse projektidesse.

Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd keskkonnavaheldliku eelarvestamise tavade sõelumiseks ja võrdlemiseks. See aitab hinnata, mil määral võetakse aastaeelarvetes ja keskpika perioodi eelarvekavades arvesse keskkonnategureid ja -riske, ning võtta õppust parimatest tavadest. Euroopa majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamise raames käsitletakse riigi rahanduse kvaliteedi kontekstis kestlikke avaliku sektori investeeringuid. Seda võetakse arvesse arutelus meetodite üle, kuidas parandada ELi eelarvejuhtimist. Arutelu

tulemused on aluseks mis tahes võimalikele tulevastele sammudele, sealhulgas seoses sellega, kuidas käsitleda kestlikke investeeringuid ELi eelarve-eeskirjades ja säilitada samal ajal kaitsemeetmed võla jätkusuutlikkust ohustavate riskide vastu.

Komisjon esitab ettepanekud, mis käsitlevad riigihangete kohustuslikke keskkonnahoidlikkuse miinimumkriteeriume või -eesmärke valdkondlikes algatustes, ELi rahastamise või tootepõhistes õigusaktides. Selliste miinimumkriteeriumidega määratakse sisuliselt kindlaks „roheline hanke“ ühine määratlus, mis võimaldab koguda avaliku sektori hankijatelt võrreldavaid andmeid ja panna aluse keskkonnahoidlike riigihangete mõju hindamisele. Avaliku sektori asutusi kogu Euroopas julgustatakse keskkonnahoidlikkuse kriteeriume integreerima ja oma hangetes märgiseid kasutama. Komisjon toetab neid jõupingutusi suuniste, koolitustegevuse ja heade tavade levitamise kaudu. Samal ajal peaksid avaliku sektori hankijad võimaluse korral alati kohaldama olulusringi kogumaksumuse hindamise meetodeid. Komisjon kutsub kõiki osalisi, sealhulgas tööstust, üles selliseid usaldusväärseid meetodeid välja töötama.

Tuleks kohaldada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, tagamaks et energiatõhusust võetakse igal asjakohasel juhul arvesse. See aitaks ka hoida ära sellise energia tootmise, ülekandmise, jaotamise ja kasutamisega seotud ressursside raiskamist, mida tegelikult ei ole vaja. Komisjon esitab suunised selle põhimõtte kohaldamise kohta.

Komisjon teeb järgmist.

- **Hakkab alates käesolevast aastast Euroopa poolaasta raames esitatavates riigiaruannetes käsitlema keskkonnahoidlikkuse teemat.**
- **Aitab liikmesriikidel kindlaks teha kestliku investeerimise vajadused ja nende rahastamise võimalused igal aastal alates 2020. aastast.**
- **Sõelub ja võrdleb koostöös liikmesriikidega keskkonnahoidliku eelarvestamise tavasid.**
- **Esitab täiendavad õigusaktid ja suunised keskkonnahoidlike riigihangete kohta.**
- **Esitab suunised investeerimisotsuste tegemisel energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte kohaldamise kohta.**

4.3. Kestlike investeeringute edendamine neid toetava riigiabi raamistiku kaudu

Asjaomased riigiabi eeskirjad vaadatakse läbi 2021. aastaks, et võtta arvesse Euroopa roheline kokkuleppe poliitilisi eesmärke ning toetada kulutõhusat ja sotsiaalselt kaasavat üleminekut kliimaneutraalsusele 2050. aastaks. Riigiabi eeskirjad vaadatakse läbi, et luua selge, täielikult ajakohastatud ja eesmärgipärane raamistik, mis võimaldab avaliku sektori asutustel neid eesmärke saavutada, kasutades samas piiratud riiklikke vahendeid võimalikult tõhusalt. Riigiabi eeskirjad toetavad üleminekut, edendades õiget liiki investeeringuid ja abisummasid. Need soodustavad innovatsiooni ja uue kliimasõbraliku tehnoloogia kasutuselevõttu kogu turul. Selle raames kaalub komisjon ka õiglase ülemineku piirkondadele antava riigiabi heakskiitmise menetluse täiendavat lihtsustamist. Samuti hõlbustavad need eeskirjad fossiilkütuste, eelkõige kõige saastavamate fossiilkütuste järkjärgulist kasutuselt

kõrvaldamist, tagades seega siseturul võrdsed tingimused. See hõlmab eelkõige keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniseid.

Kuni läbivaatamiseni võivad liikmesriigid jätkuvalt kasutada kehtivate eeskirjadega ette nähtud paindlikkust, et saavutada oma 2030. aasta eesmärgid ja veelgi vähendada 2050. aastaks elektrisektori ja majanduse CO₂-heidet. Näiteks võivad nad suurendada avaliku sektori investeeringuid taastuvenergia kavadesse, mis on seotud odavama ja integreerituma rohelise energiaga ning odavama ja üldsusele kättesaadava laadimistaristu väljaarendamisega, või ringmajanduse kavadesse, nagu heitsoojuse korduskasutamine või jäätmete ringlussevõtt.

Samamoodi võivad liikmesriigid jätkuvalt tugineda kehtivatele riigiabi eeskirjadele, et leevendada CO₂-heite vähendamise meetmete sotsiaalseid ja piirkondlikke tagajärgi. Näiteks võivad nad toetada töötajaid, keda mõjutab söekaevanduste sulgemine, investeerida väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtjatesse ning idufirmadesse või töötajate täiend- ja ümberõppesse. Peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate ja läbimurdelise innovatsiooni puhul võivad liikmesriigid koondada oma vahendid, et kaasata märkimisväärsed erainvesteeringuid üleeuroopalist huvi pakkuvate oluliste projektide elluviimiseks, sealhulgas piirkondades, mida keskkonnahoidlikule majandusele üleminek kõige rohkem mõjutab.

Samal ajal säilitatakse eeskirjadega jätkuvalt siseturu terviklikkus, võimaldades samas järgida ELi lepingus sätestatud ühtekuuluvuseesmärke, mis on Euroopa integratsiooni keskmes. Nende eesmärk on vähendada erinevusi eri piirkondade arengutasemete vahel, toetades kõige ebasoodsamas olukorras olevaid piirkondi järelejätkumisel. Eelkõige tähendab see, et avaliku sektori poolt suurtele ettevõtetele antav tootliku investeerimise toetus peab jätkuvalt tooma kasu ainult kõige vaesematele piirkondadele, mida mõjutab keskkonnahoidlikule majandusele üleminek (ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktid a ja c).

Seda arvesse võttes kohaldatakse kehtivaid riigiabi eeskirju paindlikult, keskendudes mitmele valdkonnale, mis tunduvad kliimaneutraalsele majandusele ülemineku saavutamiseks esmatähtsad.

4.3.1. Suurem paindlikkus riigiabi andmisel, et minna üle kliimaneutraalsetele tootmisprotsessidele

Komisjon kiidab heaks liikmesriikide toetuse ettevõtetele tootmisprotsesside CO₂-heite vähendamiseks või elektrifitseerimiseks, tingimusel et majanduslikud stiimulid asjaomase investeeringu tegemiseks ei ole juba olemas ja et ettevõtted vähendavad oma keskkonnamõju rohkem, kui liidu standardite või võrdlusalustega ette on nähtud.

Riigi kulude minimeerimiseks peaks avaliku sektori toetus piirduma üksnes vajalikuga. Kehtivates suunistes on maksimaalse abisumma kindlaksmääramisel tavaliselt võetud aluseks asjaomase investeeringu lisakulud, võrreldes teoreetilise alternatiivse investeeringuga, mis on vähem keskkonnasõbralik. Komisjon hindab, kas tulevikus saaks kliimaneutraalsusele üleminekuga kooskõlas olevate investeeringute puhul selle asemel kindlaks määrata rahastamiskõlblikud kulud rahastamispuudujäägi alusel, eelkõige juhul, kui hüpoteetilist alternatiivset investeeringut ei ole. See võib olla põhjendatud rohelise kokkuleppe eesmärkide ja asjaoluga, et sellised investeeringud on oluline viis vähendada asjaomaste käitiste CO₂-jalajälge ja aidata saavutada kliimaneutraalsust.

4.3.2. Hoonete energiatõhususe parandamiseks antav abi

Liikmesriikidele antakse keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes rohkem võimalusi investeerimiseks hoonete energiatõhususse. Eelkõige võimaldatakse liikmesriikidele rohkem paindlikkust elektritarbijatele kasuliku rahastamiskorra, näiteks energiatõhususe lepingute toetamiseks. Sellise korra kohaselt investeerivad energiateenuse ettevõtjad hoonete ajakohastamisse, et muuta need energiatõhusamaks, ning nad saavad selle eest tasu tarbija elektriarvel kajastuva energiasäästu kaudu.

Liikmesriikidele võimaldatakse rohkem paindlikkust ka selliste uuenduste toetamiseks, mis parandavad hoonete energiatõhusust ja edendavad investeringuid omatarbeks taastuvenergia tootmisse.

Selliste projektide rahastamiskõlblike kulude kindlaksmääramisel võib komisjon võtta arvesse asjaolu, et paljudel juhtudel alternatiivsed investeringud puuduvad.

4.3.3. Kaugkütte edendamiseks antav abi

Kaugkütte jaotusvõrkudega piirduvat toetust võib teataval tingimustel pidada riigiabi kontrolli kohaldamisalast välja jäävaks taristumeetmeks, mis ei mõjuta konkurentsi ega kaubandust. See võib olla nii eelkõige juhul, kui kaugküttevõrke hallatakse samal viisil kui muid energiataristuid, eraldades need soojustootmisest, tagades kolmandatele isikutele juurdepääsu ja kohaldades reguleeritud tariife.

Kõigil muudel riigiabiga seotud juhtudel on keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes kehtestatud rida tingimusi, mille alusel võib kaugkütteprojektidele antava toetuse heaks kiita. Eelkõige nähakse eeskirjadega ette, et investering peab aitama luua energiatõhusat kaugküttesüsteemi, nagu on määratletud energiatõhususe direktiivis. Seoses abisummadega tehakse suunistes vahet kaugkütterajatiste investeerimiskulude abi osakaalu ja jaotusvõrgu ehitamise või ajakohastamise rahastamise nn rahastamispuudujäägi meetodi vahel.

Selleks et ära kasutada kaugkütte potentsiaali kliimaneutraalsele majandusele üleminekul, võivad liikmesriigid tulevikus kasutada rahastamispuudujäägi meetodit ka kaugkütte tootmise puhul alternatiivina keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes sätestatud abi ülemäärale.

Samuti võiks liikmesriikidel olla lubatud anda riigiabi kaugküttevõrkudele, mis ei ole energiatõhusate kaugküttesüsteemide osa, kui investeringud, mis muudavad soojuse tootmise energiatõhusaks, algavad kolme aasta jooksul alates võrgu ajakohastamisest.

4.3.4. Söekütteil töötavate elektrijaamade sulgemiseks antav abi

Pruunsöe põletamine on üks kõige saastavamaid ja CO₂-mahukamaid elektrienergia tootmise viise. Kuigi ELi heitkogustega kauplemise süsteem toob kaasa CO₂-mahuka energiatootmise vähenemise, kavatsevad mitmed liikmesriigid kiirendada kivisöel ja pruunsöel töötavate elektrijaamade järkjärgulist kasutusest kõrvaldamist. Liikmesriigid, kes otsustavad sellega seoses anda abi söekütteil töötavate elektrijaamade sulgemiseks, näiteks selleks, et hüvitada ettevõtjatele saamata jäänud tulu, kuna nad ei saa jätkata elektri müümist turul, peaksid teatama sellistest kavatsustest komisjonile. Komisjon hindab selliste projektidega seotud riigiabi otseselt asutamislepingu alusel.

Sellega seoses uurib komisjon eelkõige sellise toetuse proportsionaalsust, et vältida ülemäärast hüvitamist. See tähendab, et liikmesriigid peavad tõendama, et hüvitis ei ületa käitise enneaegse sulgemise tõttu saamata jäänud kasumit. Samuti on oluline tagada, et meede oleks üles ehitatud nii, et mis tahes konkurentsimoonus turul oleks võimalikult väike.

Tuleks meelde tuletada, et igasugune riigi toetus, mis ei ole seotud majandustegevusega, eelkõige üksikisikute toetuseks (nt sotsiaalabi või ümberõpe) või avalikult kättesaadava taristu rahastamiseks, ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, kui see ei loo kaudset eelist ühelegi ettevõtjale.

4.3.5. Ringmajandusele antav abi

Liikmesriikidele antakse rohkem võimalusi selliste meetmete toetamiseks, mis on vajalikud üleminekuks lineaarmajanduselt ringmajandusele: jäätmete ringlussevõtt, heitsoojuse korduskasutamine, CO₂ korduskasutamine, jäätmevoogude liigiti kogumine. Seda paindlikkust kohaldataks tingimusel, et abisumma kindlaksmääramisel võetakse arvesse mis tahes täiendavat tulu, mida ringmajanduse investeeringud võivad tuua.

Komisjon teeb järgmist.

- **Jätkab üleminekut võimaldavate riigiabi eeskirjade tõhusat rakendamist ja kohaldab kehtivaid eeskirju paindlikult valdkondades, mis on kliimaneutraalsele majandusele üleminekuks esmatähtsad.**
- **Vaatab riigiabi eeskirjad läbi 2021. aastaks, et võtta arvesse Euroopa roheline kokkuleppe poliitilisi eesmärke, toetades kulutõhusat üleminekut kliimaneutraalsusele 2050. aastaks.**

5. LUUAKSE KESTLIKE PROJEKTIDE REGISTER

Praeguses turu hea likviidsuse kontekstis on esmatähtis töötada välja usaldusväärne selliste investeerimisprojektide register, mis on kooskõlas Euroopa roheline kokkulepega. Investorite ootustele ja nõudmistele vastavate investeerimisprojektide kättesaadavus ei vasta veel nõudlusele. Olemasolevad rahastamisvahendid ei ole ammendunud. Projektiarendajate antav nõustamistoetus on aidanud tõhusalt ületada lõhet kontseptsiooni ja majanduslikult usaldusväärse projekti vahel.

Seatud prioriteetide alusel aitab tehniline abi ja nõustamistoetus kindlaks teha ja ette valmistada kestlikke projekte ning suurendada projektiarendajate suutlikkust, et hõlbustada juurdepääsu rahastamisele. Seda korraldatakse eri tasanditel alates avaliku sektori asutuste toetamisest nende investeerimiskavade koostamisel kuni üksikute avaliku ja erasektori projektiarendajate toetamiseni nende konkreetsete projektide väljatöötamisel ja elluviimisel.

5.1.1. Ametiasutuste toetamine

Struktuurireformi tugiprogrammi (ja selle järglase reformide tugiprogrammi) raames pakutakse liikmesriikidele tehnilist tuge, et aidata kavandada ja ellu viia reforme, mille eesmärk on saavutada kahetahuline kliimamuutustega seotud ja digiüleminek. Liikmesriikide riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste piiratud

haldussuutlikkus, teadlikkus ja kestlikkus alane asjatundlikkus on üks peamisi tõkkeid, mis takistab investeerimist kestlikku taristusse ja keskkonnakaitsetesse. Programmi raames aidatakse kindlaks teha puhtasse energiasse investeerimise võimalusi või meetmeid, mille eesmärk on kiirendada hoonete energiatõhususse investeerimist. Reformide tugiprogrammi kaudu toetab komisjon liikmesriike ka ringmajanduse, keskkonnahoidliku eelarvestamise või kestliku rahastamise ja investeerimise tegevuskavade koostamisel.

5.1.2. Projektiarendajate toetamine

Projektiarendajate tasandil toetavad InvestEU nõustamiskeskus ja InvestEU programmi raames välja töötatud nõustamisalgatused, mille kogueelarve on komisjoni ettepaneku kohaselt 500 miljonit eurot, investeerimisprojektide kindlakstegemist, ettevalmistamist, arendamist, struktureerimist, hankimist ja rakendamist. Vajaduse korral võidakse selle kaudu suurendada ka projektiarendajate ja finantsvahendajate suutlikkust teha rahastamis- ja investeerimistoiminguid. Selle tervikliku teenuse puhul võetakse arvesse kestlikkusega seotud aspekte.

InvestEU nõustamiskeskus on ühtne kontaktpunkt nii avaliku kui ka erasektori projektiarendajatele ning finantsvahendajatele rahastamis- ja investeerimistoimingute tegemiseks selliste üksuste huvides, kellel on raskusi rahastamisele juurdepääsu saamisega. Komisjoni ja Euroopa Investeerimispanka ühisalgatus struktuurifondide projektide arendamiseks Jaspers muutub keskuse osaks. InvestEU nõustamiskeskuse asjaomased nõustamisalgatused võiksid hõlmata Euroopa kohaliku energiaabi programmi jätkamist InvestEU nõustamiskeskuse raames, et toetada kohalikke säästvat energiat ja keskkonnahoidliku transpordi projekte. See võiks hõlmata ka muid nõustamisalgatusi kestliku taristu komponendi raames, millega toetatakse kestlike projektide rahastamis- ja investeerimistoimingute kavandamist peamistes taristuvaldkondades (transport, energeetika, keskkond, lairibaühendus ja digitaalne ühenduvus). Erilist tähelepanu pööratakse ka looduskapitali ja looduspõhiseid lahendusi edendavatele projektidele tehnilise abi andmisele.

Avaliku sektori investorid saavad kasu kohandatud toetusest oma projektide elluviimisel. Hiljuti kasutusele võetud kestliku hanke seire vahend, mis põhineb olemasoleval suurte taristuprojektide vabatahtliku eelhindamise mehhanismil, aitab neil kasutada kõiki võimalusi oma hangete keskkonnahoidlikumaks muutmiseks ning tagab projekti jätkusuutlikkuse ja rangeimate keskkonnastandardite järgimise kogu tarneahelas.

5.1.3. Sidususe ja nähtavuse tagamine

Komisjon tagab, et ametiasutustele ja igale projektile antakse vajaduse korral koordineeritult toetust. Komisjoni võetud suutlikkuse suurendamise ja strateegilise planeerimise meetmed on andnud positiivseid tulemusi, mida võiks rohelise kokkuleppe eesmärgil korrata ja laiendada. Praegust tihedat koostööd komisjoni talituste ja Euroopa investeerimisnõustamise keskuse vahel riiklike tugipankade ja investeerimisprojektide toetuseks laiendatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku asjakohaste jätkuprogrammide raames, et tugevdada kestlike investeerimisprojektide kavandamist ja elluviimist.

InvestEU portaali tugineb praegusele Euroopa investeerimisprojektide portaali ja kujutab endast jätkuvalt tasuta veebipõhist kasutajasõbralikku portaali, mis pakub ELi ettevõtjatele ja projektiarendajatele rahastamisvõimaluste otsimisel nähtavust ja suhtlusvõrgustikku, mida nad vajavad investorite ligimeelitamiseks kogu maailmast.

Portaal on mõeldud ka ELi-põhiste investeerimisprojektide pakkumiseks InvestEU rakenduspartneritele, kes hindavad nende geograafilisse ulatusse ja tegevusvaldkonda kuuluvaid projekte.

Komisjon teeb järgmist.

- Pakub reformide tugiprogrammi kaudu liikmesriikidele tehnilist tuge majanduskasvu soodustavate reformide kavandamiseks ja elluviimiseks, sealhulgas kestlike investeerimisstrateegiate väljatöötamiseks.
- Pakub InvestEU nõustamiskeskuse kaudu era- ja avaliku sektori kestlike projektide arendajatele kohandatud nõustamisteenuseid.
- Paneb ette kestliku hanke seire vahendi, mis tagab avaliku sektori taristuprojektide keskkonnahoidlikumaks muutmise.

6. ÕIGLASE ÜLEMINEKU MEHCHANISM

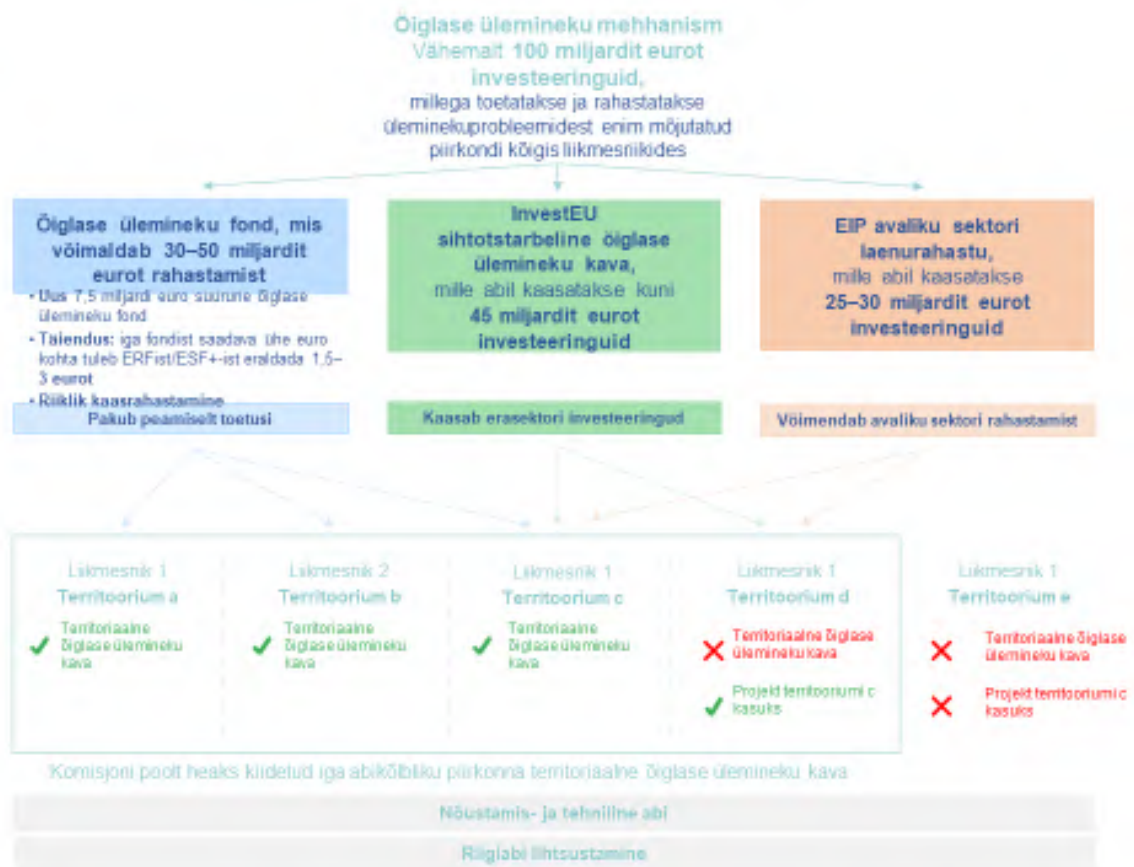
Üleminek kestvale ja kliimaneutraalsele majandusele nõuab kogu Euroopas märkimisväärseid investeeringuid ja tugevat poliitilist reageerimist kõigil tasanditel. Kuigi kõik piirkonnad vajavad rohelisele majandusele üleminekuks rahalisi vahendeid, on üleminek mõne piirkonna jaoks suur väljakutse. Kliimaneutraalsus eeldab nende piirkondade majanduse põhjalikku ümberkorraldamist, struktuurset muutusi ärimudelites ja uusi vajaminevaid oskusi. Seda tuleb teadvustada ja üleminek kavandada nii, et mitte kedagi ei jäeta kõrvale.

Fossiilkütuste kaevandamine ja uurimine hakkab märkimisväärselt vähenema ning suure heitega tegevusaladel toimuvad põhjalikud muutused. Neist tegevusaladest suurel määral sõltuvad piirkonnad ja territooriumid peavad oma tööstuse ümber korraldama, tagama, et uued majandustegevused suudavad majanduslikku ja sotsiaalset struktuuri koos hoida, ning pakkuma asjaomastele töötajatele uue töö leidmiseks vajalikku väljaõpet. Üleminek ei ole võimalik ilma vajalike kaasnevate meetmeteta, kuna see ei oleks ei õiglane ega sotsiaalselt jätkusuutlik.

Teatavate piirkondade ees seisvate konkreetsete probleemide lahendamiseks teeb komisjon ettepaneku luua õiglase ülemineku mehhanism, mis pakub sihipärast toetust vajalike investeeringute tegemiseks nendel territooriumidel. Õiglase ülemineku mehhanism koosneb kolmest sambast:

- õiglase ülemineku fond,
- InvestEU raames loodav sihtotstarbeline õiglase ülemineku kava ja
- uus avaliku sektori laenurahastu lisainvesteeringuteks, mida võimendab Euroopa Investeerimispank.

Joonis 4. Õiglase ülemineku mehhanismi rahastamine

Iga sammas abistab eri toetus- ja rahastamisvahenditega, et pakkuda täielikku valikut toetusvõimalusi, mis vastaksid vajadusele kaasata investeeringud, millest saavad kasu kõige enam mõjutatud piirkonnad. Kolme samba vahelise sidususe tagamiseks kasutatakse õiglase ülemineku fondi peamiselt toetuste andmiseks. InvestEU sihtotstarbelise õiglase ülemineku kavaga kaasatakse erainvesteeringud ning uue õiglase ülemineku avaliku sektori laenurahastuga võimendatakse riiklikku rahastamist. Neile meetmetele lisandub sihtotstarbeline nõustamine ja tehniline abi asjaomastele piirkondadele ja projektidele. Õiglase ülemineku mehhanism hõlmab tugevat juhtimisraamistikku, mille keskmes on territoriaalsed õiglase ülemineku kavad.

Kokkuvõttes võiksid õiglase ülemineku mehhanismi tugisambad aidata kaasata üleminekuga seotud probleemidest kõige enam mõjutatud piirkondadesse ajavahemikul 2021–2027 ligikaudu 100 miljardi euro väärtuses investeeringuid. Kõik rahastatavad investeeringud on kooskõlas rohelise kokkuleppe eesmärkidega.

Lisaks teeb komisjon ettepaneku vaadata läbi sõe ja terase teadusfondi käsitlevad määrused, et võimaldada kasutada osa Euroopa Sõe- ja Terasühenduse likvideeritavast varast. See aitab säilitada vähemalt 40 miljoni euro suuruse iga-aastase uurimisprogrammi ja rahastada suuremaid puhta terase tootmist käsitlevaid murrangulisi teadus- ja innovatsiooniprojekte. Sõesektorit puudutavates teadusuuringutes keskendutakse üleminekujärgus piirkondadele kooskõlas õiglase ülemineku mehhanismi põhimõtetega.

Õiglase ülemineku mehhanismi täiendab ka ELi heitkogustega kauplemise süsteemi moderniseerimisfond. Aastatel 2021–2030 on kavas investeerida täiendavad 14 miljardit eurot (sõltuvalt võimalikust CO₂-hinna tasemest) vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse kümnes toetatavas liikmesriigis (Rumeenia, Bulgaaria, Ungari, Läti, Leedu, Eesti, Tšehhi Vabariik, Poola, Slovakkia, Horvaatia).

6.1. Esimene samm: õiglase ülemineku fond

Õiglase ülemineku fondile antakse ELi eelarves 7,5 miljardi euro suurune oma eelarve. Need vahendid eraldatakse lisaks neile, mis on juba ette nähtud komisjoni 2018. aasta mais esitatud järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekus¹⁰. Fondi eesmärk on leevendada kliimaneutraalsusele üleminekuga kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke kulusid.

Komisjon võtab täna vastu ettepaneku õiglase ülemineku fondi asutamist käsitleva määruse kohta ja ettepaneku ühissätete määrusesse tehtavate sihipäraste muudatuste kohta. Õiglase ülemineku fondist ühe euro saamiseks peab iga liikmesriik eraldama vähemalt 1,5 ja maksimaalselt 3 eurot Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Euroopa Sotsiaalfond+-ist. Neid ELi eelarvest rahastatavaid kulusi täiendatakse riikliku kaasrahastamisega vastavalt ühtekuuluvuspoliitika eeskirjadele. Selle tulemusena võib õiglase ülemineku fondi kaudu kaasatud avaliku sektori vahendite kogusumma olla vahemikus 30–50 miljardit eurot.

Õiglase ülemineku fondist saavad kasu territooriumid, mida iseloomustab suur tööhõive kivisöe-, pruunsöe-, põlevkivi ja turbatööstuses, samuti territooriumid, kus on kasvuhoonegaaside heitemahukad tööstused, mille tegevus kas lõpetatakse või mida üleminek hakkab tugevalt mõjutama. Toetuse tase kajastab nende territooriumide probleemide ulatust, seejuures peetakse silmas vajadust mitmekesistada majandust, üleminekut vähese või puuduva CO₂-heite ja kasvupotentsiaaliga tegevusaladele ning töötajate ümberõpet, et anda neile uute töökohtade jaoks vajalikud oskused.

Õiglase ülemineku fond aitab neid piirkondi ümber kujundada ja annab seeläbi otsustava panuse CO₂-neutraalsuse eesmärgi saavutamiseks 2050. aastaks. See koondab kulusid kliimameetmetele ja toetused erinevuste ületamiseks liikmesriikides ja nende vahel. Õiglase ülemineku fondi rakendatakse seepärast ühtekuuluvuspoliitika raames, mis on peamine ELi poliitikavahend piirkondlike erinevuste vähendamiseks ja struktuurimuutustega tegelemiseks Euroopa piirkondades. Seda rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames tihedas koostöös riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning sidusrühmadega. See tagab isevastutuse ning annab vahendid ja struktuurid tõhusaks juhtimisraamistikuks.

Õiglase ülemineku fondist toetatakse kõiki liikmesriike, kuid keskendutakse neile liikmesriikidele, kellel lasuvad suurimad üleminekuraskused. Vahendid jaotatakse liikmesriikide vahel, lähtudes kõige suurema kasvuhoonegaaside heitega piirkondade CO₂-heite vähendamise seotud probleemide ulatusest (vastavate tööstusheidete kaudu), sotsiaalsetest probleemidest seoses töökohtade võimaliku kadumisega tööstusharus, kivi- ja pruunsöe kaevandamisel, turbatootmises ja põlevkivi kaevandamisel ning töötajate hilisema ümberõppe vajadusest. Tagamaks, et üleminek on kõigi jaoks õiglane ja vastuvõetav, peetakse

¹⁰ COM(2019) 456 final.

vahendite jaotamisel silmas liikmesriikide suutlikkust probleemidega vastavalt nende majandusarengu tasemele tegeleda.

Liikmesriigid peavad dialoogis komisjoniga ja kooskõlas oma riiklike energia- ja kliimakavadega määrama sihipäraste õiglase ülemineku territoriaalsete kavade kaudu kindlaks abikõlblikud territooriumid. Dialoog põhineb kliimaneutraalsusele üleminekust kõige enam mõjutatud territooriumide ning nende tööhõive- ja majandusprobleemide hindamisel, nagu on kindlaks tehtud Euroopa poolaasta raames. Liikmesriigid võtavad seda hindamist arvesse õiglase ülemineku territoriaalsete kavade koostamisel, kirjeldades üleminekuprotsessi ja kavandatavaid tegevusi. Need kavad lisatakse ühtekuuluvuspoliitika programmidele, mis hõlmavad õiglase ülemineku fondi toetust, ja komisjon võtab need koos nimetatud programmidega vastu.

Rahaliste vahendite kõige tulemuslikuma kasutuse tagamiseks saab õiglase ülemineku fondist toetada olemasolevate rajatiste ümberkujundamiseks tehtavaid investeeringuid (ka ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kuuluvates sektorites) ainult siis, kui nende investeeringute tulemusena vähenevad heitkogused märkimisväärselt ja kui investeeringutega antakse positiivne pikaajaline panus asjaomaste territooriumide tööhõivele kooskõlas territoriaalsete üleminekekavadega.

Territoriaalsed õiglase ülemineku kavad – õiglase ülemineku mehhanismi põhielement

Õiglase ülemineku mehhanismi keskmes on territoriaalsed õiglase ülemineku kavad ja neist kavadest tuleb mehhanismi kõigi sammaste puhul lähtuda. Kavades esitatakse fossiilkütustega seotud tegevuse järkjärgulisest lõpetamisest või heitemahukate protsesside või toodete CO₂-heite vähendamisest tulenevad sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnaprobleemid. Samuti antakse ülevaade üleminekuprotsessist kuni aastani 2030, sealhulgas arengu, töötajate ümberõppe ja keskkonna parandamisega seotud vajadused ning lähenemisviis nende integreeritud käsitlemiseks. Kavad sisaldavad ka ülemineku ajakava, kavandatud tegevuste ja juhtimismehhanismide kirjeldust. See tähendab, et õiglase ülemineku fondist toetatavad meetmed võivad kindlaksmääratud prioriteetide ja probleemide osas liikmesriikide ja territooriumide kaupa erineda. Programmide koostamise aluseks on Euroopa poolaasta raames esitatud hinnang. Hinnangust lähtuvalt koostavad liikmesriigid territoriaalsed õiglase ülemineku kavad, mis on osa õiglase ülemineku fondi programmidest. Kui komisjon kavad heaks kiidab, avaneb võimalus saada sihtotstarbelist rahastamist mitte ainult õiglase ülemineku fondist (õiglase ülemineku mehhanismi esimene samm), vaid ka sihtotstarbelisest õiglase ülemineku kavast InvestEU raames (teine samm) ja EIP avaliku sektori laenurahastust (kolmas samm).

6.2. Teine samm: sihtotstarbeline kava õiglase ülemineku piirkondadele fondi „InvestEU“ raames

Õiglase ülemineku mehhanism hõlmab ka InvestEU sihtotstarbelist õiglase ülemineku kava, et kaasata kõige enam mõjutatud piirkondade abistamiseks täiendavaid investeeringuid. See võimaldab asendada uute majandustegevusaladega need tegevusalad, mis tuleb kliimale ja keskkonnale avalduva mõju tõttu järk-järgult lõpetada. Võrreldes õiglase ülemineku fondiga võimaldab see investeerida mitmekesisematesse projektidesse, kui projektid vastavad InvestEU laiematele investeeringutoetuse kriteeriumidele. InvestEU toetab muu hulgas energia- ja transporditaristu, sealhulgas gaasitaristu ja kaugkütte, kuid ka CO₂-heite vähendamise, piirkondade majandusliku mitmekesistamise, sotsiaaltaristu ja oskustega

seotud projektide rahastamist. Samuti võimaldab see mõjutatud sektoritel kohaneda kiiremini kliimasõbralike tootmisviisidega. InvestEU raames toimuva rahastamisega saab toetada majanduslikult elujõulisi investeeringuid neis sektorites, pakkudes vastastikust täiendavust ja koostööd õiglase ülemineku fondiga.

Praegusel kujul peaks fond „InvestEU“, millel on 38 miljardi euro suurune ELi tagatis, kaasama 650 miljardit eurot täiendavaid era- ja avaliku sektori investeeringuid, et toetada ELi poliitikaeesmärkide saavutamist järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal. Seda tagatist toetab 15,2 miljardi euro suurune ELi eelarve (st 40 % eraldiste määr) ja tingimuslikud kohustused ülejäänud summa osas.

Fond „InvestEU“ võib olla tõhus vahend oluliste lisainvesteeringute saamiseks asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku projektidele. Sel eesmärgil keskendatakse osa fondist „InvestEU“ tulevast rahastamisest õiglase ülemineku eesmärkidele. See võib ajavahemikul 2021–2027 kaasata kuni 45 miljardi euro väärtuses investeeringuid, et toetada üleminekut asjaomastes piirkondades, seejuures võetakse raha eraldamisel arvesse õiglase ülemineku fondist liikmesriikide vahel vahendite eraldamise jaotust. InvestEU lõppkasutus jääb siiski nõudluspõhiseks ja sõltub projektide ettevalmistamisest. Eesmärkide saavutamisel on otsustava tähtsusega asjaomaste piirkondade suutlikkus abi ära kasutada. 45 miljardi euro suurune üldine eesmärk eeldab programmile „InvestEU“ ligikaudu 1,8 miljardi euro eraldamist ELi eelarvest. Lisaks on liikmesriikidel võimalus kasutada osa oma õiglase ülemineku fondi eraldistest, et toetada investeeringuid liikmesriigi osa raames tagatud laenude või omakapitali kaudu. Projektide ettevalmistamiseks on vaja kohandatud nõustamistoetust. Selle saavutamiseks on oluline tagada InvestEU tagatise piisav tase mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavatel läbirääkimistel.

Kavast võivad abi saada projektid piirkondades, millel on õiglase ülemineku fondi määruse kohaselt heakskiidetud üleminekukava, või projektid, millest need piirkonnad kasu saavad (isegi kui projekte neis piirkondades ellu ei viida), kuid ainult siis, kui rahastamine väljaspool õiglase ülemineku territooriume on nende territooriumide ülemineku seisukohast esmatähtis. See kehtib eelkõige nende transpordi- või energiataristu projektide kohta, mis parandavad õiglase ülemineku territooriumide ühenduvust. Õiglase ülemineku eesmärkide saavutamist toetavaid investeeringuid võidakse võtta arvesse kliimaeesmärkide saavutamisel ning need võivad aidata saavutada eesmärki eraldada 30 % programmi „InvestEU“ vahenditest kliimaeesmärkide saavutamisse.

InvestEU tagatise selline suunamine õiglase ülemineku eesmärkidele avab rahastamiskõlblikud investeeringud kõigis neljas poliitikavaldkonnas ja kajastub aluseks olevates finantstootetes. Rakenduspartneritele võib pakkuda sihtotstarbelisi stiimuleid tasude või soodsama riskikatte kaudu õiglase ülemineku piirkondades rakendatavate projektide eest. Õiglase ülemineku eesmärk lisatakse InvestEU investeerimissuunistesse ja rakenduspartneritega sõlmitud tagatislepingutesse. Peale selle antakse fondi „InvestEU“ raames rakenduspartneritele mõeldud konkursikutse(te)s eelis neile rakenduspartneritele, kes pakuvad õiglase ülemineku eesmärkide saavutamist toetavaid finantstooteid. **Sihipärast tehnilist abi antakse selleks, et muuta projektid InvestEU nõustamiskeskuse kaudu investeerimiskõlblikeks. Selleks on ette nähtud täiendavad rahalised vahendid.**

6.3. Kolmas samm: Euroopa Investeeringispanga grupi avaliku sektori laenurahastu

Euroopa Investeeringispanga avaliku sektori laenurahastu toetab avaliku sektori suuremaid investeeringuid piirkondadesse, kus toimub kliimamuutustega seotud üleminek. Selle toetusega pakutakse avalikule sektorile sooduslaene. Need laenud annaksid avaliku sektori asutustele vahendid rakendada meetmeid, mis hõlbustaksid üleminekut kliimanetraalsusele. Toetatud investeeringute hulgas on energia- ja transporditaristu, kaugküttevõrkude ja energiatõhususe meetmed (sealhulgas hoonete renoveerimine), samuti sotsiaaltaristu. Siia võivad kuuluda ka muud sektorid. ELi toetus võib muu hulgas olla intressitoetus või investeeringutoetus, mida rahastatakse ELi eelarvest ja mis kombineeritakse laenudega, mida EIP annab kohalikele, piirkondlikele ja muudele avaliku sektori asutustele.

Geograafiline ulatus on sama mis InvestEU õiglase ülemineku kava raames (õiglase ülemineku mehhanismi teine samm) s.o toetust saavad projektid piirkondades, millel on heakskiidetud üleminekukavad. Lisaks rahastatakse projekte, mis neid piirkondi toetavad, kuid seda vaid siis, kui rahastamine väljaspool õiglase ülemineku territooriume on nende territooriumide ülemineku seisukohast esmatähtis. Õiglase ülemineku avaliku sektori laenurahastu eesmärk on pakkuda soodsaid rahastamistingimusi, et toetada avaliku sektori investeeringuid kõige enam mõjutatud piirkondade huvides. See hõlmab ka nõuandetoetust projektide ettevalmistamisel.

Avaliku sektori laenurahastust antav toetus täiendab programmi „InvestEU“ sihtotstarbelise õiglase ülemineku kava raames pakutavaid tooteid. Seda saavad projektid, mille turutulu on ebapiisav ja mida ilma toetuseta ei rahastataks.

ELi eelarvest saadava 1,5 miljardi euro suuruse panuse ja EIP oma vastutusel antava 10 miljardi euro suuruse laenuga saaks avaliku sektori laenurahastu ajavahemikul 2021–2027 kaasata 25–30 miljardit eurot avaliku sektori investeeringuid. Ülemineku toetamine asjaomastes piirkondades toimub vastavalt õiglase ülemineku fondist liikmesriikide vahel vahendite eraldamise jaotusele. Komisjon esitab 2020. aasta märtsis seadusandliku ettepaneku kõnealuse uue avaliku sektori laenurahastu loomiseks. Aja jooksul ja avaliku sektori vajaduste muutudes võib komisjon uurida koostöövõimalusi teiste rakenduspartneritega.

6.4. Tehniline abi ja nõustamistoetus

Õiglane üleminek ei sõltu ainult investeeringute toetamiseks kättesaadavast rahast, vaid ka selle raha suunamisest õigetes projektidesse. Sel eesmärgil antakse liikmesriikidele ja piirkondadele abi õiglase ülemineku platvormi kaudu, mida haldab komisjon. Platvorm tugineb tööle, mida tehakse üleminekuetapis olevate söekaevanduspiirkondade platvormi raames ja täiendab seda. Nimetatud platvorm juba toetab Euroopa fossiilkütuseid tootvate piirkondade õiglast üleminekut. Õiglase ülemineku platvorm pakub ekspertide võrgustiku kaudu tehnilist abi ja nõustamistoetust territoriaalsete üleminekukavade koostamisel, hõlbustades teabe jagamist liikmesriikide, piirkondade, asutuste ja sidusrühmade vahel. Juba 2020. aasta esimeses kvartalis avaldab komisjon struktuurireformi tugiprogrammi raames osalemiskutse, mille eesmärk on aidata liikmesriikidel vajaduse korral õiglase ülemineku territoriaalseid kavasid koostada. Õiglase ülemineku mehhanismiga pakutakse ka nõustamistoetust ja tehnilist abi samade vahendite kaudu, nagu on kirjeldatud punktis 5.1.2.

Komisjon teeb järgmist.

- Teeb koostööd kaasseadusandjatega, et võtta kiiresti vastu õiglase ülemineku fondi määrus ja ühissätete määruse vastavad muudatused.
- Teeb koostööd EIP grupi ja teiste rakenduspartneritega, et rakendada InvestEU õiglase ülemineku kava pärast selle vastuvõtmist.
- Esitab 2020. aasta märtsis uue seadusandliku ettepaneku EIP avaliku sektori laenurahastu kohta.
- Abistab liikmesriike ja piirkondi territoriaalsete üleminekukavade ettevalmistamisel.
- Pakub tehnilist abi ja nõustamistoetust, et luua õiglase ülemineku piirkondade jaoks usaldusväärsete projektide register.

7. KOKKUVÕTE JA EDASISED SAMMUD

Kestliku Euroopa investeerimiskava aitab kaasata investeringuid, mida on vaja Euroopa rohelises kokkuleppes seatud ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks. Komisjon seab endale väga konkreetse eesmärgi kaasata järgmise kümne aasta jooksul ELi eelarve kaudu vähemalt 1 triljoni euro väärtuses kestlikke investeringuid ning hakkab jälgima selle eesmärgi saavutamiseks tehtavaid edusamme. Kava sisaldab ka kohustust kasutada kõiki asjakohaseid poliitilisi hoobasid, et luua era- ja avaliku sektori investoritele raamistik, mis võimaldab kestlikke investeringuid võimalikult suures ulatuses. See hõlmab ka uuendatud kohustust pakkuda ametiasutustele ja projektiarendajatele vajalikku toetust projektide kavandamisel ja elluviimisel. Rahastamisvajaduste suurust arvestades kohustub komisjon täiendavalt uurima, kuidas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks saada täiendavaid rahalisi vahendeid.

Kavasse lisatud õiglase ülemineku mehhanism aitab tagada, et üleminekul kestlikule tulevikule ei jäeta kedagi kõrvale. Üleminekul abistatakse nii rahaliselt kui ka haldusalaselt üleminekuprobleemidest kõige enam mõjutatud piirkondi.

Kestliku Euroopa investeerimiskava edu sõltub kõigi asjaomaste sidusrühmade osalemisest selle rakendamisel. Väga oluline on, et liikmesriigid ja Euroopa Parlament ei taganeks komisjoni ettepaneku kõrgetest sihtidest järgmise finantsraamistiku üle toimuvatel läbirääkimistel. Investeerijate kogukonda, sealhulgas institutsionaalseid investoreid, pankasid, tugipankasid ja börsivälistesse ettevõtjatesse investeerivaid fonde kutsutakse üles kasutama täiel määral ära tulevast kestlike investeringute raamistikku. Liikmesriikide ametiasutused peavad omakorda võtma endale aktiivse rolli selliste investeringute kindlakstegemisel, edendamisel ja vajaduse korral kaasrahastamisel.

Igal aastal korraldab komisjon kestlike investeeringute tippkohtumise, kuhu kaasatakse kõik asjaomased sidusrühmad. Tippkohtumine annab võimaluse teha kokkuvõtte kestliku Euroopa investeerimiskava erinevates töösuundades tehtud edusammudest ja leida uusi tegutsemisviise. Koostöös asjakohaste partneritega jätkab komisjon uurimist, milliseid täiendavaid allikaid saaks ülemineku pikaajaliseks rahastamiseks kasutada ja milliseid uuenduslikke võimalusi selleks leidub. 2019. aasta detsembri nõukogu järel dustega kooskõlas töötab komisjon välja ja hindab korrapäraselt kliimaneutraalsusele üleminekuga kaasnevat keskkonna- ja sotsiaalmajanduslikku mõju ja seonduvaid investeerimisvajadusi, et vajaduse korral seda mõju leevendada.